

Myšlení a ne-myšlení jako součást myšlení

Kdykoli něco určitého myslíme, znamená to, že specifickým způsobem něco odlišného ne-myslíme. Jinak řečeno, to námi myšlené (cogitatum) odlišujeme (a musíme co nejpřesněji odlišovat) od toho, co je tomu našemu myšlenému nějak blízko, co se mu podobá a co by mohlo být nedopatřením s tím naším myšleným zaměněno. Nejde tedy o to, že když něco určitého myslíme, je to vyděleno z nepřehledného množství všeho ostatního, co na mysli nemáme a co nám třeba ani vůbec nenapadá, nýbrž jde o odlišení právě od toho nejbližšího, nejpodobnějšího, nejspíš omylem zaměnitelného. A právě to musíme dělat vědomě, cílevědomě, záměrně, tj. v souvislosti s tím, co právě myslíme (míníme), musíme specificky ne-mínit, ne-myslit něco rovněž od všeho ostatního odlišeného, ale právě naopak stejně určitě nebo jen o něco méně určitě ne-myšleného, ne-míněného. A toto více nebo méně blízké a při nepozornosti nebo v důsledku skutečného omylu zaměnitelné musíme ne-myslit a ne-mínit nějak důrazněji a pečlivěji od toho vskutku myšleného a míněného. Jde vlastně o jistou obdobu toho, když se na něco díváme a soustředujeme svou pozornost právě na toto pozorované: vždycky ve skutečnosti ta trochu vidíme i to, nač zaměření a soustředění nejsme, co představuje jen něco z toho blízkého, co se vyskytuje kolem toho soustředěně pozorovaného, v jeho periferii (odtud také pojmenování „periferním vidění“). Mohli bychom tedy mluvit také o periferním ne-myšlení a ne-mínění, ale tu záporku bychom v tomto případě nikdy nemohli vynechat. Při soustředěném dívám či pozorování nemusíme vynakládat zvláštní úsilí, abychom se nenechali ve své soustředění rozptylovat něčím, co se poskytuje pouze našemu perifernímu vidění (i když někdy právě to, co zahlédneme periferně, může významně a smysluplně odvést naši pozornost k něčemu, nač jsme vůbec nepomyslili a nač jsme se vůbec ani podívat nemínili, ale to bývá spíše jen výjimečný případ). Při soustředěném myšlení (mínění) něčeho určitého se to naopak stává pravidlem, dokonce přísným pravidlem, takže ono specifické ne-myšlení či ne-mínění je zcela zřejmě významným pozitivním aktem, bez něhož se žádné opravdu přesné a účinné soustředění neobejde a obejít nemůže.

(Písek, 141012-2.)